

Поняття «гендерна рівність» у системі категорій професійної етики поліцейського

Як загальновідомо, категорії етики – найбільш загальні поняття, що містять у собі загальновизнане ціннісне наповнення і віддзеркалюють найсуттєвіші сторони й елементи інтелектуального осягнення соціального простору. Знаковий мислитель ХХ століття Т.Адорно зазначав: «Мислення – це першопочатково не що інше, як форма, в межах якої ми намагаємося опанувати навколишнє середовище і удосконалити його» [1].

Специфічні категоріальні форми мислення, що відповідають соціокультурній унікальності епохи, виражають найбільш стійкі, загальнозначущі й раціональні типи світовідношення даного історичного періоду. Вони потенційно передзадані культурною традицією всесвітньої історії й актуалізуються тим чи іншим способом в умовах конкретно-історичної практики.

Всі етичні категорії взаємопов'язані, тому не можна виокремлювати й зосереджувати увагу виключно на одній або декількох з них, оскільки структура не буде цільною і не дасть можливості сформулювати цілісну картину світу. Так само, осягнути соціальний простір як цілісний феномен можна лише за допомогою цілісної і несуперечливої системи категорій етики.

За допомогою категорій етики стає можливою й доцільною інтелектуальна систематизація плюралістичних демократичних соціальних перетворень, спрямованих на реалізацію спільного суспільного блага. Різноманітність, плюралістичність у сучасному світі цінна та бажана: визнання та заохочення різноманітних культур може допомагати спілкуванню між людьми різного походження та способу життя, що сприятиме розширенню знань, розумінню і мирному співіснуванню. Сам термін «різноманітність» охоплює широке коло відмінності на основі раси або етнічного походження, місця походження, гендера, віку, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, релігії, філософії, культурних цінностей або політичних поглядів, а також фізичних здібностей, соціально-економічного становища, психічного здоров'я, фізичного здоров'я, генетичних ознак, поведінки, привабливості.

«Плинні часи» (З.Бауман) є постійним викликом професійній сфері, спрямовуючи її на переосмислення норм і способів діяльності, невпинний рух у бік легалізації різноманіття форм соціального, утверджуючи тим самим культуру стабільного розвитку і миру. Тому не дивно, що сьогодні фундує роль у світогляді професіонала відіграють саме категорії етики. Так, категоріальний апарат професійної етики є вербальним втіленням моделі універсальної системи координат для етичної оцінки професійності поведінки поліцейського.

Демократичні соціальні перетворення виявляються, зокрема, у вибудовуванні соціальних відносин на принципах рівних можливостей для чоловіків і для жінок, рівноправного партнерства та взаємовідповідальності. Гендерна рівність – це не лише наслідки розгортання демократичних процесів у країні, а й один із суттєвих аспектів глобальних культурних змін, що перетворюють модерне, постіндустріальне суспільство і формують запити на демократичні інститути.

Запит сучасності на виокремлення гендерних особливостей та акцентування уваги на реалізації принципу гендерної рівності зумовлений потребою у створенні *рівних можливостей* у соціальній комунікації й соціальній взаємодії для жінок і чоловіків, врахування *гендерних, соціокультурно обумовлених відмінностей* у поведінці і життєвих стратегіях людей, а також, власне, *особистісного (т.зв. «людського») фактору*.

Наочне відображення поняття «гендерна рівність» у категоріальній системі професійної етики поліцейського можна передати так:

Людська гідність постає одночасно цінністю та імперативом у мисленні професіонала; важливим є усвідомлення, що саме гідність, можливість її збереження і захисту є базовою умовою існування людської спільноти як такої. Концепт людської гідності є ідейною передумовою декларування прав людини та їх конвенційного закріплення, постановня Інституту прав людини як модерного суспільного договору й інструменту соціального управління.

Права людини – це все те, що робить людину людиною, це права індивіда, без яких він не може існувати як член суспільства, це – умова і засіб безпеки і розвитку індивіда (забезпечення життя людини, її гідності і свободи діяльності в усіх сферах суспільного життя), спосіб збереження необхідних для особи природних і соціальних якостей. Права людини – це про щасливе життя і справедливе суспільство, створені руками людини.

Сьогодні все частіше звучить ідея про взаємозв'язок прав людини з утвердженням таких фундаментальних цінностей, як свобода, незалежність і рівність, разом з іншими встановленнями, пов'язаними зі створенням необхідних умов для добробуту людини. Недаремно тому модель прав людини напряду пов'язують саме з етикою, оскільки етика орієнтується на вироблення нових, більш універсальних форм співжиття людей, на заохочення співавторства рівних у своїй

гідності громадян шляхом включення до спільної справи суспільного упорядкування задля реалізації спільного суспільного блага.

Недискримінація постає принципом й ідейною настановою соціальної організації; саме недискримінація у поведінці і мовленні людини є першою ознакою її професіоналізму, а також інтелігентності й розвиненого інтелекту. З вимогою недискримінації напряду пов'язана реалізація прав і свобод людини. Так, недискримінація є загальним принципом прав людини; вона прагне ліквідувати всі перешкоди на шляху до користування рівними правами та повної суспільної інтеграції осіб, які належать до меншин. Разом із тим, наявність у суспільстві сталих дискримінаційних практик є свідченням того, що Інститут прав людини не працює, а права людини зазнають систематичних порушень.

У заявленій категоріальній системі гендерна рівність постає інструментом соціального моделювання. Реалізація принципу гендерної рівності – важливий аспект розвитку людського потенціалу. В реалізації принципу гендерної рівності мають бути зацікавлені як безпосередні учасники соціальної комунікації модерного суспільства, так і сама демократична держава. Так, актуалізація та обґрунтування права жінок і чоловіків має призвести до якнайповнішої реалізації людини у професійній діяльності на засадах етичних цінностей та норм задля самореалізації та самоздійснення, можливості вибудування своєї професійної біографії, кар'єри, на благо розвитку, економічного зростання та політичної стабільності своєї держави.

Реформування правоохоронної системи, її орієнтація на міжнародні стандарти в цій сфері потребують від правоохоронця усвідомлення цілей і змісту інновацій у професійній діяльності. Їх утілення пов'язане із засвоєнням ключових понять і категорій, завдяки яким розкриваються призначення й цінності професійної діяльності. Зазначені поняття дають змогу сформувати конструктивне уявлення про завдання професійної діяльності, включеної до системи соціальних відносин, допомагають зрозуміти взаємозв'язок і взаємодію таких соціальних інститутів, як громадянське суспільство та поліція [2].

Водночас понятійний апарат, що використовується в нормативній базі, має бути уніфікованим для всіх професій, зайнятих у сфері державної служби, що сприятиме створенню єдиного смислового простору соціальної дії, соціальній комунікації та порозумінню.

Використані джерела:

1. Адорно Т. Проблемы философии морали. М.: Республика, 2000. С. 8.
2. Основні принципи професійної етики поліцейського: пам'ятка / В. М. Кравець, Т. А. Кумеда, О. В. Павлишин, Г. М. Петрова та ін.; за наук. ред. М. В. Костицького. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 7.